

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

Осадча Катерина Володимирівна

**ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ЗАРУБІЖНИЙ
ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Сучасні тенденції впровадження європейських норм в суспільне та політичне життя вимагають реформування усіх його сфер. Формування розвиненої конкурентноспроможної держави, яка на якісному рівні здатна ефективно вирішити соціально-економічні, політичні та духовні проблеми залежить від розвитку інституту публічної служби як суб'єкту служіння державі та її громадянам. Україна сьогодні переживає довгий і складний процес модернізації держави, становлення нових правових принципів організації суспільного життя. Головним змістом даного процесу є фундаментальна зміна соціальної ролі публічної влади, поступове позбавлення традиційно-патерналістських культурних стандартів, перехід до так званої «сервісної» держави. Трансформація нашої держави на сьогодні означає докорінну зміну інституційних форм взаємодії між громадянами, з одного боку, і владними інститутами, функціонуючими в суспільстві, з іншого боку. Така трансформація являє собою досить складний, неоднозначний процес, що вимагає постійної уваги не тільки політиків, а й науковців.

Можна виділити цілий комплекс політичних, соціально-економічних та соціокультурних передумов успішного становлення сучасних форм взаємодії між суспільством і державою. Однією з таких передумов є нова якість державного апарату, його відповідність стандартам демократичної правової держави. Особливого значення в контексті даної трансформації набуває розробка механізмів формування етичних принципів і цінностей у системі державної служби. Організаційно-правові механізми вдосконалення державної бюрократії не можуть вирішити всіх проблем, пов'язаних із формуванням нового образу українського державного службовця. Без етичного фундаменту публічної служби правові механізми часто виявляються непрацездатними: зростання кількості етичних порушень в цьому випадку знижує страх покарання; до того ж виникає резонне питання про етичні якості тих, хто здійснює правові санкції. У зв'язку з цим, аналіз проблем, що стосуються професійної етики державних службовців, вивчення зарубіжного досвіду зазначеного питання та його адаптація в Україні видається вкрай актуальною темою для дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблема вдосконалення професійної етики є міждисциплінарною. Вона досліджується представниками різних соціальних наук: соціологами, правознавцями, теоретиками та практиками з публічного управління. Серед іноземних дослідників зазначеної теми варто виділити У. Брюса, П. Дубеля, К. Льюїса, Д. Планта та Р. Чандлера тощо.

Серед вітчизняних теоретиків та практиків в сфері професійної етики державних службовців доречними є надбання О. Токар-Остапенко, О. Сердюка, В. Васильєвої, М. Новікової, Т. Василевської, О. Штирьова, В. Ємельянова, М. Рудакевича тощо.

Об'єктом дослідження є професійна етика державних службовців як сфера державного регулювання.

Предметом дослідження є зарубіжний досвід та українські реалії професійної етики державних службовців.

Метою магістерської роботи є розробка теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо механізмів реформування професійної етики державних службовців відповідно до досвіду етизації державного управління у зарубіжних країнах.

Для реалізації даної мети поставлені такі **завдання**:

- систематизувати стан розробки засад формування етичної поведінки державних службовців, а також висвітлити основні етичні принципи державного управління;
- розкрити тенденції осучаснення етичних кодексів в контексті модернізації сфери державного управління;
- проаналізувати зарубіжний досвід ефективного використання етичних норм державних службовців;
- оцінити ефективність використання досвіду етизації державного управління США і країн ЄС для України;
- обґрунтувати умови практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою даної роботи є комплексне застосування соціально-управлінського, правового та соціокультурного підходів до аналізу професійної етики державних службовців, зарубіжного досвіду даної теми та його адаптації в Україні. Поєднання даних підходів дозволяє здійснити багатосторонній аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на етичні параметри системи публічної служби.

Емпіричною основою роботи є:

- аналіз даних про стан розвитку етики публічних службовців в умовах сучасної України, що міститься в роботах вітчизняних правознавців та спеціалістів з публічного управління;
- сучасні розробки систематизації етичних кодексів, покликаних урегулювати процеси функціонування і розвитку етики публічної служби в Україні;
- міжнародні стандарти класифікації правил професійної етики державних службовців.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у дослідженні актуального наукового завдання щодо розробки актуальних питань по впровадженню правил етики в організацію публічної служби України та обґрунтування умов практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні, адаптуючи кращі світові практики зазначеного питання.

Апробація. Основні наукові результати роботи висвітлені у тезах до Всеукраїнської науково-практичної конференції «Могилянські читання – 2020».

Практичне значення. Основні ідеї та висновки дослідження доведено до конкретних положень, методик і рекомендацій. Вони можуть бути використані в практичній діяльності органами публічного управління на загальнонаціональному та регіональному рівнях під час розробки актуальних завдань щодо впровадження правил етики в організацію публічної служби України.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків та списку використаної літератури, який налічує 96 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 106 сторінок, із них 94 сторінки основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне

значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «Теоретичні аспекти дослідження етики державних службовців» висвітлено стан розробки засад формування етичної поведінки державних службовців та досліджено основні етичні принципи державного управління.

Підрозділ 1.1. «Стан розробки засад формування етичної поведінки державних службовців» присвячений теоретичному аспекту магістерського дослідження.

Вказано, що етику визначають як «процес усвідомлення індивідуального та суспільного морального досвіду попередніх поколінь з метою встановлення моделей поведінки, вироблення цінностей, яких варто дотримуватися, а також з метою виховання певних рис характеру людей» (Р.Т. де Джордж). Етика допомагає розширити світогляд людини, з'ясувати для особистості мету моральних цінностей та проблем, а також сприяє розвитку культури мислення, стимулює власний моральний пошук особистості.

Зроблено висновки, що існуючі у науковій літературі поняття професійної етики та етики держуправління, доцільно трактувати професійну етику державного управління як сукупність моральних принципів, норм, правил, принципів та ідеалів, що регулюють поведінку особи, уповноваженої на здійснення державних функцій з урахуванням сутності місії держуправління – служіння суспільству в цілому та кожному громадянину зокрема (рис. 1.)

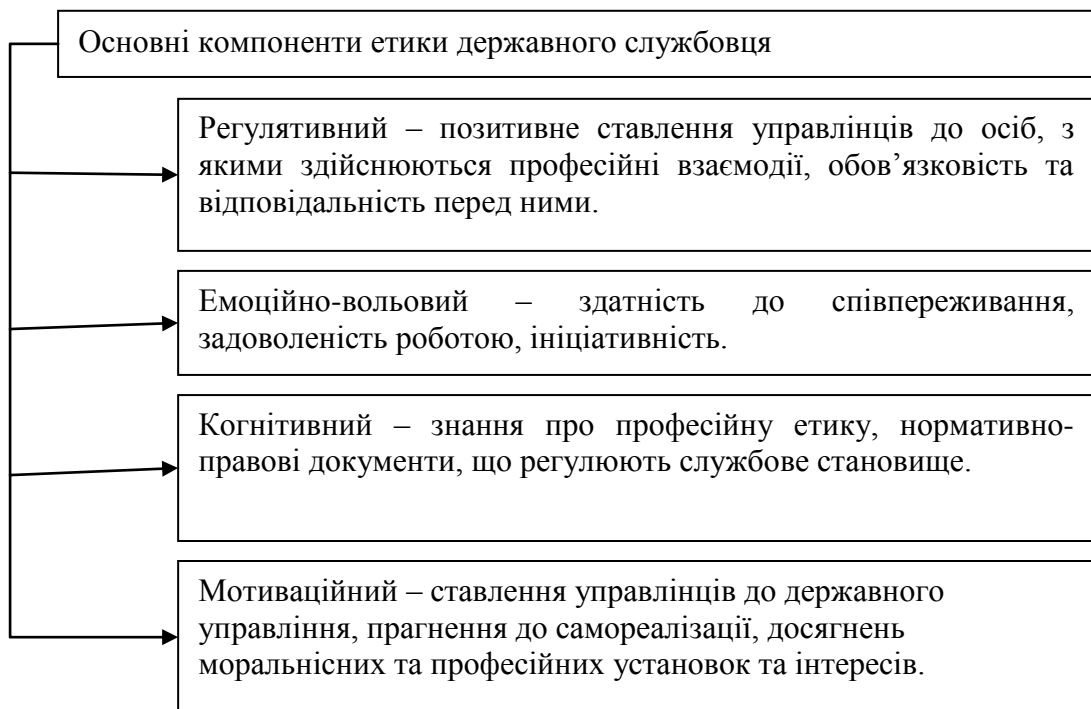

Рис. 1. Основні компоненти етики державного управління

У підрозділі 1.2. «Основні етичні принципи державного управління» досліджено питання етичних принципів державного управління як основоположних ідей, керівних начал, вихідних положень.

Зазначено, що одними із базових принципів демократично орієнтованого державного управління є принципи демократизму та законності.

Принцип демократизму відображає те, що народ виступає єдиним джерелом влади. Народ здійснює владу як «безпосередньо, так і через органи державної влади; контроль за

діяльністю органів виконавчої влади здійснюється органами законодавчої та судової влади, прокуратури, а також громадянами (громадський контроль)».

Принцип законності в державному управлінні передбачає, що діяльність органів державної влади має будуватися на основі повного та неухильного дотримання й виконання Конституції та законів, інших правових актів.

Зроблені висновки, що на сьогодні відмічені позитивні зрушення у законодавчому закріпленні етичних принципів в державному управлінні, адже у новому спеціальному Законі України «Про державну службу» не лише наведено їх перелік, а і закріплено значення таких принципів, а також встановлено гарантії дотримання встановлених принципів. Крім того, принципи етичної поведінки закріплені і в Законі України «Про запобігання корупції».

У другому розділі «Кодифікація етичного законодавства в державному управлінні» проаналізовано тенденції осучаснення етичних кодексів в контексті модернізації сфери державного управління, досліджено міжнародні стандарти класифікації правил професійної етики державних службовців та їх систематизацію в Україні, а також вивчено зарубіжний досвід ефективного використання етичних норм державних службовців.

У підрозділі 2.1. «Тенденції осучаснення етичних кодексів в контексті модернізації сфери державного управління» вказано, що сутність і зміст професії державних службовців розкривають дві головні характеристики:

- 1) система цінностей, які ця професійна група відстоює й утверджує в суспільстві;
- 2) спеціальні знання й уміння, а також якості характеру, якими володіють тільки представники певної професії.

Професор О. Люхтерхандт, даючи експертну оцінку Концепції адміністративної реформи в Україні, наголошує, що вирішальним для успіху всіх державних установ, їх інструментів є професійний та етичний рівень державних службовців. Усе залежить від їх готовності та здатності уявляти себе на службі «не володарями», а слугами і розпорядниками загальних громадянських та державних інтересів і відповідним чином підпорядковувати їм свої приватні інтереси і потреби».

Майбутній Кодекс етичної поведінки осіб уповноважених на здійснення функцій держави та ОМС для актуальності та ефективності повинен містити такі реалістичні цілі:

- 1) стимулювати високі стандарти поведінки;
- 2) посилювати довіру до держслужбовців з боку громадян;
- 3) допомагати у прийнятті управлінських рішень.

Щоб кодекс був дієвим, він повинен містити ряд елементів (рис. 2).

Зроблено висновки, що відсутність кодифікованого акту, що регулює питання етики поведінки держслужбовців призводить до наявності у законодавстві тої ситуації, коли воно містить акти і норми, що формально не діють, в ньому зустрічаються прогалини і неузгоджені положення.

У підрозділі 2.2. «Міжнародні стандарти класифікації правил професійної етики державних службовців та їх систематизація в Україні» зазначено, що в останні роки в державних органах різних гілок влади поширилась тенденція прийняття кодексів з етичної тематики (Кодекс суддівської етики, затверджений XI черговим з'їздом суддів України 22.02.2013 р., Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017 р.), а також Правил етичної

поведінки (Правила етичної поведінки поліцейських, затверджених наказом МВС України від 09.11.2016 за № 1179, Правила етичної поведінки в органах Державної фіскальної служби, затверджених наказом ДФС від 03.04.2019 № 257).

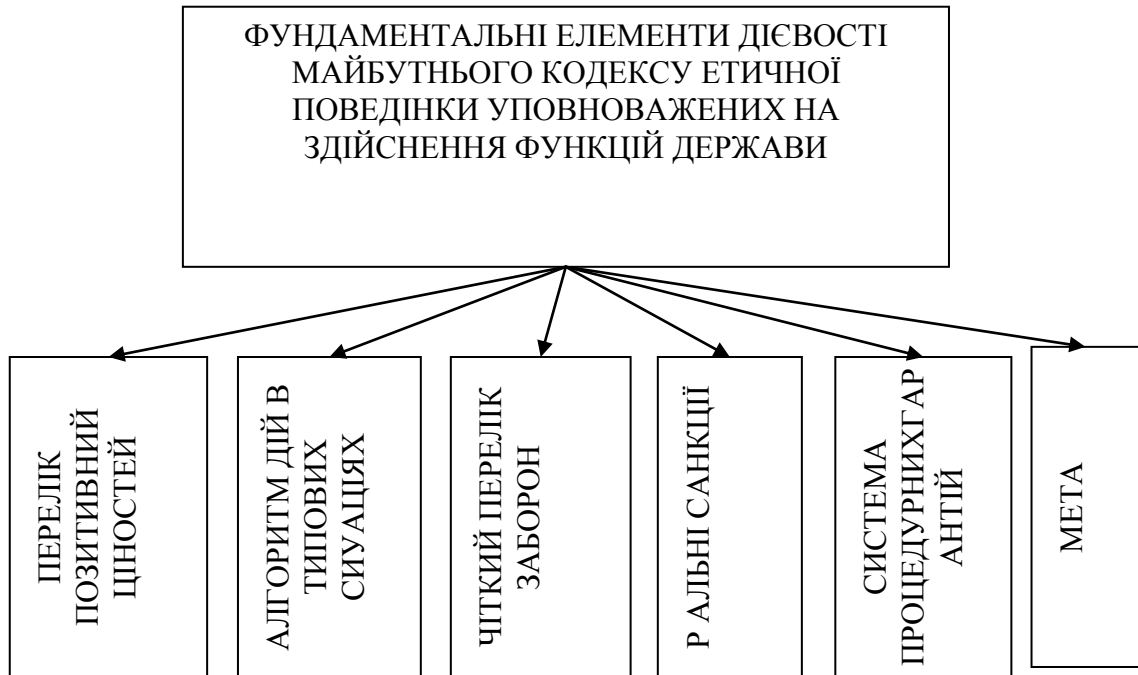

Рис. 2. Фундаментальні елементи дієвості кодексу етичної поведінки

Однак, обрана назва зазначених нормативно-правових документів – «Кодекс», носить лише декларативний характер, адже за своєю правовою природою зазначені кодекси не об'єднують значний масив норм з метою ясності, простоти право пізнавальних конструкцій, формулювання, термінів для використання державними службовцями та доступності розуміння для пересічного громадянина.

Дослідивши питання систематизації правил професійної етики держслужбовців в Україні зазначено про відсутність в Україні на даний час етичного кодексу як форми систематизації при наявності розрізнених нормативно-правових актів.

Проте за період з 1991 року відбулось 2 спроби систематизації етичних норм в держуправлінні.

Перша відбулась у 2008 році та виявилась невдалою (кодекс не було прийнято ВРУ).

Друга спроба відбулась у 2012 році та завершилась прийняттям 17 травня 2012 року ВРУ ЗУ «Про правила етичної поведінки» від 17.05.2012 р. № 4722-VI.

Однак він як самостійний нормативно-правовий акт зазначений Закон проіснував недовго, близько трьох років, і у зв'язку із набранням чинності ЗУ «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII втратив чинність 26 квітня 2015 року.

У підрозділі 2.3. «Вивчення зарубіжного досвіду ефективного використання етичних норм державних службовців» авторка детально дослідила етичні норми в країнах ЄС та США. Результати наведено у табл. 1

Механізми контролю за дотриманням правил етичної поведінки держслужбовців в різних країнах ЄС

Назва країни	Органи контролю	Нормативно-правоверегулювання
Франція	Центральний департамент по запобіганню корупції, Міжміністерська комісія з розслідування контрактів, котрі укладаються ДС, і Вища рада з етики в нацполітиці, Генеральні інспекції при міністерствах	Державна програма «Генеральна ревізія державної політики»
Великобританія	Комісія по держслужбі, Комітет з питань стандартів в публічній сфері	Посадова інструкція для парламенту «Постійні правила»
Японія	Комісія з етики ДС	Закону «Про етику державних службовців» (2000)
Німеччина	Спеціальні адміністративні суди	Конституція, Земельні закони про держслужбу
США	Консультативна комісія з питань етики і «конфлікту інтересів», Комітет з питань етики, комітет з питань стандартів офіційної поведінки, Комітет Сенату США з етики, Адміністративне управління судів США, Управління з етики в уряді	Загальні принципи етичної поведінки членів уряду і держслужбовців
Польща	Найвища палата контролю	Конституція Польської Республіки, Закон про найвищу палату контролю

У *третьому розділі* «Адаптація кращих світових стандартів розвитку професійної етики діяльності публічних службовців» здійснено оцінку ефективності використання досвіду етизації державного управління США і країн ЄС для України, розроблено актуальні завдання щодо впровадження правил етики в організацію публічної служби України, а також обґрунтовано умови практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні.

У *підрозділі 3.1. «Оцінка ефективності використання досвіду етизації державного управління США і країн ЄС для України»* визначено, що кодифікація норм етики є систематизацією етичних вимог у формі кодексу службової етики держслужбовців. Моральна складова держслужби в багатьох країнах започатковувалась у процесі укладання етичного кодексу як нормативного документа, що містить систему етичних принципів, норм і правил, яких повинні дотримуватись держслужбовці в своїй професійній діяльності. В розвинутих країнах «кодифікація була першим та необхідним етапом в процесі становлення держслужби як інституту служіння суспільним інтересам»

Зроблено висновок, що особлива увага у країнах ЄС приділяється розвитку етичної інфраструктури та її складовим. Сюди відносяться законодавчі та інституційні методи впровадження етичних норм в публічному управлінні. Після аналізу доведено, що елементи етичної інфраструктури Великобританії, Франції, та США – аналогічні. Західні

країни з розвинутими політичними та соціальними системами одноставно вважають, що професійна етика державних службовців, насамперед, залежить від рівня моральної культури суспільства, політичні традиції управління, наявності та активної діяльності громадянського суспільства, професійної чесності ЗМІ, які висвітлюють діяльність владних структур і державних службовців. Самі ж етичні стандарти повинні відображати соціальні й політичні цінності конкретної держави, а також мати нормативно-правову базу.

Таким чином, враховуючи сучасний узагальнений стан регулювання сфери етичної поведінки державних службовців в Україні, при розробленні кодексу етики у вигляді нормативно-правового акту доцільно врахувати досвід найменш корумпованих країн, що досягли певних успіхів в управлінні сферою етичних відносин на державній службі.

У підрозділі 3.2. «Розробка актуальних завдань щодо впровадження правил етики в організацію публічної служби України» зазначено, що однією із особливостей процесу затвердження правил етики в організацію публічної служби в Україні є усвідомлення вітчизняними парламентарями того факту, що впровадження дієвих етичних норм зобов'яже і їх самих дотримуватись положень прийнятого нормативно-правового акту. Адже головним принципом моралі є розповсюдження моральних правил на всіх суб'єктів відносин. Враховуючи зазначене, для «суттєвих змін у моральній атмосфері державної влади необхідно, щоб у політичного істеблшменту країни була налаштованість на етичні перетворення, на вдосконалення регулювання конфліктів інтересів, боротьбу з корупцією».

У висновках підтверджується думка, що досвід багатьох країн свідчить, що через поліпшення процедур аудиторського контролю виконавчі органи зміцнюють довіру громадян до себе та підвищують результативність праці. Нині в багатьох країнах традиційний аудит органів виконавчої влади (аудит фінансів і відповідності діяльності законодавству, адміністративним нормам та процедурам) доповнюється аудитом результатів діяльності організацій, що посилює вагомість аудиторської діяльності для підтримки етики державного управління.

У підрозділі 3.3. «Обґрунтування умов практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні» автором магістерського дослідження доведено, що однією із головних умов практичної реалізації етичного кодексу осіб, уповноважених на здійснення функцій держави є розроблення алгоритму та механізмів розслідування дій державних службовців з метою надання належної правової кваліфікації зазначеним діям.

Авторка вважає, що у процесі укладання етичних кодексів державних службовців необхідно приділити увагу дотриманню балансу права та моралі, адже порушення зазначеного балансу призвести до негативних наслідків (рис. 3).

Дієвість етичних кодексів державних управлінців визначається світоглядним усвідомленням, входження до особистісного світу людини, закріплення внутрішньо та реалізації на практиці, тобто набуттям характеру моральних регуляторів. Головними умовами ефективної практичної реалізації етичного кодексу є за залучення для його укладання представників як державної служби так і громадськості, загальне визнання норм кодексу та доведення його норм до всіх учасників відносин, укладання карт етики, залучення громадського контролю за виконання кодексу, впровадження механізму етичної експертизи з метою надання належної правової кваліфікації зазначеним діям державних службовців.

Рис. 3. Можливі негативні наслідки при порушенні балансу права та моралі під час балансу права та моралі

ВИСНОВКИ

Здійснивши дослідження та детальний аналіз професійної етики державних службовців, зарубіжного досвіду із зазначеного питання та відповідно українських реалій, автору магістерської роботи вдалося проаналізувати теоретичні аспекти дослідження етики державних службовців, де детально розкрито стан дослідження теми, також здійснено кодифікацію етичного законодавства в державному управлінні. В результаті автор дослідив можливість адаптації кращих світових стандартів розвитку професійної етики діяльності публічних службовців.

Таким чином, у магістерській роботі наведено нове бачення відносно вирішення актуального наукового завдання з обґрунтування теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо вивчення зарубіжного досвіду стосовно професійної етики держслужбовців та його адаптації в Україні.

Результати дослідження дають підстави сформулювати наступні висновки, що мають теоретичне та практичне значення.

1. Здійснивши аналіз наукової літератури та надбань теоретиків та практиків з публічного управління, варто вказати, що етику визначають як процес усвідомлення індивідуального та суспільного морального досвіду попередніх поколінь з метою встановлення моделей поведінки, вироблення цінностей, яких варто дотримуватися, а також з метою виховання певних рис характеру людей. Етика допомагає розширити світогляд людини, з'ясувати для особистості мету моральних цінностей та проблем, а також сприяє розвитку культури мислення, стимулює власний моральний пошук особистості. Мораль визначають як систему норм та принципів поведінки людей у ставленні одне до одного й до суспільства; одну із форм суспільної самосвідомості, що успадкована від попередніх поколінь і освячена релігією, традицією й звичаями.

В етиці держуправління відбувається конкретизація загально-моральних настанов. Однак, кожна відносно самостійна моральна підсистема (професійна етика) містить в собі певну небезпеку щодо самоізоляції, виникнення егоїзму на професійній основі, домінування корпоративних інтересів над загальними людськими. Професійна етика ДС стає важливим чинником професійного добору кадрів, запобігання зловживанням владою, протидії корупції та підвищення авторитету держслужби. Тобто, виражає її суспільну необхідність в праві на існування.

2. Сьогодні на шляху модернізації державного управління надзвичайно актуальними є процеси проектування та затвердження ціннісно-нормативних документів – етичних кодексів. Стрімка реабілітація нормативності, розпочата наприкінці ХХ ст., пов'язана із процесами інституалізації критеріїв моральної оцінки, сьогодні набуває характеру особливої етичної кодифікації.

У законодавстві більшості розвинених країн велика увага приділяється такій проблемі, як «конфлікт інтересів». Питання конфлікту інтересів є надзвичайно важливим і для України. У суспільстві не повинно бути жодних сумнів у доброчесності публічної служби. Відтак, мають попереджатися та виключатися від впливу на прийняття рішення приватні інтереси службовця (на противагу публічному інтересу). Тобто, усі ситуації, пов'язані з можливими бізнес-інтересами службовця чи близьких йому осіб, та інші потенційні конфлікти повинні вирішуватися відкрито та без загрози заподіяння шкоди суспільству.

Отже, на сьогодні на шляху модернізації державного управління надзвичайно актуальними є процеси проектування та затвердження ціннісно-нормативних документів – етичних кодексів. Стрімка реабілітація нормативності, розпочата наприкінці ХХ ст., пов'язана із процесами інституалізації критеріїв моральної оцінки, сьогодні набуває характеру особливої етичної кодифікації.

3. У більшості провідних європейських країн в процесі реформування інституту державної служби значна увага приділяється саме етичній поведінці державних службовців. Фундаментом етизації публічного управління в Європі є досвід ефективного використання етичних норм поведінки ДС США. В країнах-членах ЄС питанню дотримання принципів моралі та етичної поведінки посадовими особами публічного управління приділяється особлива увага, оскільки держуправління має відповідати ряду етичних вимог: належна співпраця з громадянським суспільством, участь в плануванні та управлінні змінами, здатність до адаптації, взаємна довіра і відкритість комунікацій тощо.

Отже, етичній стороні в процесі реформування інституту публічної служби провідні країни світу приділяють значну увагу, адже авторитет державного службовця та довіра громадян до органів публічної влади завжди в пріоритеті.

4. Кодифікація норм етики є систематизацією етичних вимог у формі кодексу службової етики держслужбовців. Моральна складова державної служби в багатьох країнах започатковувалась у процесі укладання етичного кодексу як нормативного документа, що містить систему етичних принципів, норм і правил, яких повинні дотримуватись державні службовці в своїй професійній діяльності. В розвинутих країнах кодифікація була першим та необхідним етапом в процесі становлення державної служби як інституту служіння суспільним інтересам.

Питанню етичної інфраструктури та її складовим, а саме законодавчим та

інституційним засобам впровадження етичних норм в публічному управлінні в країнах ЄС приділяють особливу увагу. Її елементи, як засвідчив аналіз досвіду Великобританії і Франції, аналогічні тим, які існують в етичній системі США. Західні країни виявились одностайними стосовно того, що умовами професійної етики держслужбовців є, насамперед, рівень моральної культури суспільства, політичні традиції управління, активність громадянського суспільства, професійна чесність вільних ЗМІ, які висвітлюють діяльність владних структур і держслужбовців тощо.

5. Однією із особливостей процесу затвердження правил етики в організацію публічної служби в Україні є усвідомлення вітчизняними парламентарями того факту, що впровадження дієвих етичних норм зобов'яже і їх самих дотримуватись положень прийнятого нормативно-правового акту. Адже головним принципом моралі є розповсюдження моральних правил на всіх суб'єктів відносин. Враховуючи зазначене, для суттєвих змін у моральній атмосфері державної влади необхідно, щоб у політичного істеблішменту країни була налаштованість на етичні перетворення, на вдосконалення регулювання конфліктів інтересів, боротьбу з корупцією.

Досвід багатьох країн свідчить, що через поліпшення процедур аудиторського контролю виконавчі органи зміцнюють довіру громадян до себе та підвищують результативність праці. Нині в багатьох країнах традиційний аудит органів виконавчої влади (аудит фінансів і відповідності діяльності законодавству, адміністративним нормам та процедурам) доповнюється аудитом результатів діяльності організацій, що посилює вагомість аудиторської діяльності для підтримки етики держуправління.

Впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні буде можливим за готовності представників українського політикуму взяти на себе відповідальність за змістовне урегулювання правовідносин з питання етики державних службовців та забезпечити їх дотримання на власному прикладі.

Анотація

У межах дослідження визначено, що актуальними проблемами впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні є саме відсутність серед представників українського політикуму готовності щодо змістовного урегулювання правовідносин з питання етики держслужбовців, оскільки зазначене урегулювання зобов'яже в першу чергу їх самих дотримуватись етичних правил та відсутність розробленої системи механізму контролю за дотриманням етичних правил та невідворотності покарання за їх порушення.

Виділено цілий комплекс політичних, соціально-економічних та соціокультурних передумов успішного становлення сучасних форм взаємодії між суспільством і державою. Однією з таких передумов є нова якість державного апарату, його відповідність стандартам демократичної правової держави. Організаційно-правові механізми вдосконалення державної бюрократії не можуть вирішити всіх проблем, пов'язаних із формуванням нового образу українського державного службовця. Без етичного фундаменту публічної служби правові механізми часто виявляються непрацевдатними: зростання кількості етичних порушень в цьому випадку знижує страх покарання; до того ж виникає резонне питання про етичні якості тих, хто здійснює правові санкції.

Об'єктом дослідження є професійна етика державних службовців як сфера державного регулювання. Предметом дослідження є зарубіжний досвід та українські

реалії професійної етики державних службовців.

В магістерському дослідженні розкритоосновні етичні принципи державного управління, висвітлено міжнародні стандарти класифікації правил професійної етики державних службовців та їх систематизацію в Україні, здійснено оцінку ефективності використання досвіду етизації державного управління США і країн ЄС для України.

Зроблено висновок, що вивчення зарубіжного досвіду зазначеного питання та його адаптація в Україні видається вкрай актуальною темою для дослідження.

Ключові слова: професійна етика; державна політика; зарубіжний досвід; кодифікація; етичний кодекс.

Summary

The study found that the current problems of implementing ethical rules in the organization of public service in Ukraine is the lack of readiness among the representatives of the Ukrainian politicum for a meaningful settlement of legal relations on the ethics of civil servants, as this regulation will require them to comply with ethical rules and lack developed a system of mechanisms for monitoring compliance with ethical rules and the inevitability of punishment for their violation.

A whole set of political, socio-economic and socio-cultural prerequisites for the successful formation of modern forms of interaction between society and the state is highlighted. One of such prerequisites is a new quality of the state apparatus, its compliance with the standards of a democratic state governed by the rule of law. Organizational and legal mechanisms for improving the state bureaucracy cannot solve all the problems associated with the formation of a new image of the Ukrainian civil servant. Without the ethical foundation of public service, legal mechanisms are often inoperable: an increase in the number of ethical violations in this case reduces the fear of punishment; in addition, there is a reasonable question about the ethical qualities of those who exercise legal sanctions.

The object of research is the professional ethics of civil servants as a sphere of state regulation. The subject of the research is foreign experience and Ukrainian realities of professional ethics of civil servants.

The master's research reveals the basic ethical principles of public administration, highlights the international standards for classifying the rules of professional ethics of civil servants and their systematization in Ukraine, evaluates the effectiveness of the experience of ethics of public administration in the US and EU countries for Ukraine.

It is concluded that the study of foreign experience of this issue and its adaptation in Ukraine seem to be an extremely relevant topic for research.

Keywords: professional ethics; public policy; foreign experience; codification; code of ethics.